

Myyväläni katto vuoti vuosikausia aina sateella, mutta työnantaja ohjeisti ainoastaan laittamaan ämpäreitä vuotokohtien alle. Vasta kun useat työntekijät alkoivat saada homealtistukseen viittaavia oireita ja aluehallintoviraston työsuojelun vastualueen työsuojelutarkastaja otti yhteyttä työnantajaan, ryhdyttiin asiaa selvittämään tarkemmin. Tutkimuksissa todettiin, että toistuvat vesivuodot olivat aiheuttaneet rakennuksen rakenteisiin kosteus- ja homevaurioita sekä että sisäilmassa oli myös terveydelle haitallisia kosteusvauriomikrobeja. Sairastuin samaan aikaan astmaan ja allergiseen sidekalvontulehdukseen ja haluaisin tietää, voinko vaatia sairastumisestani korvausta työnantajaltani?

Terveytensä menettänyt

Työnantajan on työsopimuslain nojalla huolehdittava työturvallisuudesta työntekijän suojelemiseksi tapaturmilta ja terveydellisiltä vaaroilta työturvallisuuslaissa säädetyllä tavalla. Työturvallisuuslain nojalla työnantaja on tarpeellisilla toimenpiteillä velvollinen huolehtimaan työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä. Myös sisäilmasto-ongelmien syyt ja rakennuksen kunto on aina selvitettävä riittävän luotettavasti ja kattavasti. Jos työnantajalla ei ole riittävää asiantuntemusta ongelmien selvittämiseen, on hänen käytettävä ulkopuolisia asiantuntijoita.

Jotta korvausta sairastumisesta home- ja kosteusongelmista voisi vaatia, on osoitettava, että työnantajan on tullut tietää niistä. On osoitettava, että esim. vesivuotovahingot muodostavat nimenomaan terveyshaitaksi katsottavan vaaran. Työntekijän on ensin näytettävä se, että työnantaja on laiminlyönyt ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, jotka olisivat valinneissa olosuhteissa olleet tarpeen työpaikan sisäilman laadun parantamiseksi ja sen myötä väitettyihin kosteus- ja homeongelmiin liittyneiden terveysvaarojen poistamiseksi. Työntekijän on myös näytettävä, että laiminlyönneistä on aiheutunut hänelle väittämänsä henkilövahingot. Tämän jälkeen työnantaja voi vapautua korvausvelvollisuudesta osoittamalla, että henkilövahinko ei johdu sen tuottamuksesta.

Pidemmälle meneviä toimenpiteitä tilanteen korjaamiseksi voidaan edellyttää, jos työolosuhteissa on aiemmin toistuvasti ilmennyt ongelmia. Ohje laittaa ämpäreitä vuotokohtien alle ei esimerkiksi ole koskaan riittävä toimenpide. Pelkät ohjeistuksetkaan (esimerkiksi työterveyshuollon puoleen kääntymiskehoitus oireiden ilmaantuessa) eivät riitä eivätkä taloudelliset syyt ole peruste lykätä tarpeellisia korjaustoimenpiteitä. Se, että asiat käsitellään vain työsuojeluorganisaatiossa, ei ole riittävää.

Se, että esim. vuotoja ilmenee, ei tarkoita, että rakenteet olisivat pysyvästi saaneet kosteus- tai homevaurioita, kuten ei sitäkään, että mikrobit pääsisivät sisäilmaan. Terveyshaitan arvioinnissa otetaan huomioon paitsi rakenteellisissa selvityksissä ja tutkimuksissa ilmennyt todennäköisyys haitallisten mikrobien kulkeutumiseen sisäilmaan myös lääketieteellinen selvitys työntekijöiden oireilusta. Syy-yhteyden näyttäminen edellyttää työntekijöistä otettuja luotettavia testejä, näytteitä ja kokeita sekä mahdollisesti työkokeiluja. Arvioitavaksi tulevat lääkäreiden tekemät havainnot ja heidän soveltamansa kokemussäännöt. On mahdollista, että esim. astmaa ei voida diagnosoida pääasiallisesti kosteusvauriomikrobialtistuksesta johtuvaksi. Lääketieteellistä poissuljenta

suoritetaan laboratorio- ja röntgentutkimuksilla, altistus- ja keuhkojen toimintakokeilla. Yksittäiset ilmanäytteet eivät kuvaa luotettavasti altistumista rakenteissa oleville kosteus- ja homevaurioille.

Jos altistus on ollut vain lyhytaikaista, syy-yhteyttä ei ole, vaikka kosteusvauriomikrobilöydöksiä olisikin tehty. Pelkät paikalliset löydökset eivät todenna sairastumisen työperäisyydestä siten, että muut mahdolliset oireilun syyt pystyttäisiin luotettavasti sulkemaan pois. Jos sairastuminen astmaan työpaikan olosuhteiden vuoksi on vain mahdollista, näyttämättä jää, että työtilassa vallitsee jatkuva merkittävä terveyshaitta. Ellei tällaista jatkuvaa kosteus- ja homevaurioista aiheutuvaa vakavan terveydenhaitan vaaraa ole, myöskään oikeutta pidättäytyä työn tekemisestä ei ole (esim. oikeuskäytännöstä VHO 4.4.2014 S 12/888).

Siihen, onko työnantaja rikkonut vastuitaan ja velvollisuuksiaan käsillä olevassa tapauksessa lain tarkoittamalla tavalla, on mahdotonta lääketieteellisen näytön puuttuessa ottaa vielä kantaa. Kysyjällä todettu astma ja allerginen sidekalvontulehdus voivat aiheutua useista eri syistä, vaikka syy-yhteys muutoin vaikuttaakin varsin mahdolliselta.